

ds2

DE STANDAARD - VRIJDAG 3 JANUARI 2020

**VIEZE
BOEKJES
UIT DE TIJD
VAN TOEN**

EEN EXPO OVER DE HETERE LITERATUUR

DESALNIETTEMIN
INGE SCHELSTRAETE

Lost in translation

De Nederlandse overheid heeft haar internationale communicatie een facelift gegeven. Er hoort een gloednieuw logo bij, uiteraard oranje, waarin de initialen 'NL' samen een tulp vormen. Daarnaast staat niet langer 'Holland', maar Netherlands, Pays-Bas, enzovoort.

In China staat nog steeds 'Helan', waar u vast 'Holland' in hoort. 'He' en 'lan' betekenen respectievelijk 'lotus' en 'orchidee', wat natuurlijk mooi is voor een land dat tonnen bloemen uitvoert. Zelfs als dat minder de nadruk wil leggen op kaas en tulpen en meer op technologie en innovatie.

U zult het nooit anders zien: net daar is de grootste verwarring opgetreden. De staatskrant *Global Times* schreef dat 'Helan' voortaan 'Nidelan' moest worden. Chinese plezante nonkels vragen zich online af of peultjes, die in het Chinees soms 'helan dou' worden genoemd, nu 'nidelan dou' moesten worden.

Het Chinees heeft geen fonetisch alfabet, zoals de meeste westerse landen: voor westerse eigenamen moeten woordjes gevonden worden die een beetje hetzelfde klinken en samen liefst niets obscens betekenen. Nederland boft met

NL Netherlands

Nederland boft met 'Helan'. België is 'Bilishi' in het Chinees, wat helemaal niets betekent

Helan. België is 'Bilishi', wat helemaal niets betekent: 'bi' is 'proportie', 'li' 'winst', 'shi' zit in woorden die met tijd te maken hebben.

Coca-Cola is 'kekou kele', wat weer weinig betekent. Amerikanen vertellen soms dat de eerste transliteratie - want het is geen vertaling - 'set een wasen kikkervisje' betekende. Onzin: een kikkervisje is 'kedou' en die 'ke' wordt totaal anders geschreven dan die uit 'kekou'. Alleen als iets voor een Chinees echt niet uit te spreken is, een naam met 'spr' bijvoorbeeld, gaat hij lettergrepen toevoegen of nog creatiever aan de slag. Sprite is bijvoorbeeld 'Xuebi', 'blauwe sneeuw'.

Voor we de marketingafdeling van Fanta op ideeën brengen: een verwijzing naar 'gele sneeuw' laat u best liggen.

'Wij leven nu eigenlijk zoals een gezin in de jaren 50, waarbij de man om zes uur thuiskomt, zijn voetjes onder tafel steekt en zijn eten opgeschept krijgt'

THOMAS VANDERVEKEN
en vriendin Véronique Leysen
zijn in de niets-is-saalfase.
(in 'Dag Allemaal')

© Collectie Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Toen porno nog een zaak van lezen was

Wat schuift u daar onder de toonbank?

De pikantste expo van het land is te zien in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen. Pornoromans en -bladen die van de jaren 50 tot de jaren 70 over (of onder) de toonbank gingen, onthullen een intrigerend stuk Vlaamse cultuurgeschiedenis. **CATHÉRINE DE KOCK**

Nederlands gidslid? Als het over erotische pulp gaat, heeft Vlaanderen de weg gewezen. In de jaren 50 voerden Vlaamse uitgeverijen in alle stilte massaal pornoromans uit naar Nederland, waar de overheid veel strenger toezag op pornografie. Die export zou duren tot eind jaren 60, toen de Belgische censor de billen strakker dichtkneep en Vlaamse liefhebbers hun seksblaadjes over de Nederlandse grens gingen halen.

Porno, pulp & literatuur vertelt een prikkelend stuk Vlaamse cultuur- en literatuurgeschiedenis dat lang verborgen bleef en als

© Collectie Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

baanaal of verwerpelijk werd gezien. De expo in de sfeervolle Nottebohmzaal in de Antwerpse Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience begint bij de libertijnse romans uit de achttiende eeuw en eindigt bij hedendaagse, meer vrouwvriendelijke pornoliteratuur. Maar ze focust vooral op het ondergrondse circuit van pornoromans en tijdschriften dat vanaf de jaren 50 tot diep in de jaren 70 in Vlaanderen tot bloei kwam. De blaadjes en romans werden aan huis verkocht, per post opgestuurd of gingen van de hand onder de toonbank in de boekhandel.

Vlaamse Filmpjes

Wie pornoromans schreef, deed dat onder een schuilnaam en bij uitgeverijen die vandaag compleet onbekend zijn. Een van die Vlaamse veelschrijvers in dat clandestiene circuit was Frank Van Dijk, een Antwerpenaar die 250 pornotitels bij elkaar schreef onder tientallen pseudoniemen, waaronder R. Pulitzer – een knipoog naar de prijs die zijn oeuvre nooit zou winnen. Van Dijk specialiseerde zich voor de reeks *Sexy West* in pornografische westerns. Toen hij hoorde dat de katholieke uitgeverij Averbode altijd pennen zocht voor zijn veelgelezen Vlaamse Filmpjes, stuurde Van Dijk een versie van een *Sexy West*-verhaal in zonder seks-scènes – onder dezelfde schuilnaam als zijn pornoversies nota bene. Tot zijn verbazing mocht hij zestien Vlaamse Filmpjes voor de Vlaamse schoolgaande jeugd schrijven. Toen de paters van Averbode ontdekten dat niet zo brave Vlaamse huisvaders en hun kinderen min of meer dezelfde verhalen aan het lezen waren, zette de uitgeverij de samenwerking met Van Dijk stop.

Het is een van de vele ongelooflijk-maar-ware anekdotes in deze expo. De Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience putte voor deze tentoonstelling uit zijn eigen onder-de-toonbankcollectie die sinds 2006 werd aangelegd. 'Onze collectie beslaat intussen 1.828 titels,' zegt co-curator Dirk Van Duyse. 'Dankzij de tentoonstelling hebben we ook een twintigtal nieuwe titels binnengekregen.'

Het is zoeken naar materiaal dat holebi's of heterovrouwen zal prikkelen: de Vlaamse pornoromans en -blaadjes waren im-

mers gemaakt door heteroseksuele blanke mannen voor heteroseksuele blanke mannen. Die mannelijke blik bepaalde de inhoud en de covers. Vele van die schijnbaar onschuldige fifties- en sixties-pin-ups zouden vandaag probleemloos in kamers van preppers kunnen hangen als vintage-poster.

Maar choqueren doen de pornoblaadjes van toen nog altijd – zij het om andere redenen. Zo liggen pedofilie en naakte kinderen vandaag veel gevoeliger dan in de jaren 60.

Die verschuiving in de seksuele moraal geeft de tentoonstelling knap weer. Wie vandaag naar de pornoblaadjes uit de vrijgevochten sities kijkt, ziet veel stereotiepe onzin over ras, geaardheid en gender waar zelfs na een *Hollywood wax* al je haar uit gaat rechtstaan

Naziporno

En wat te denken van het fenomeen naziporno? Dat genre werd na de Tweede Wereldoorlog bij ons populair. Nog straffer wordt het als de expo inzoomt op de rol van Ludo van Eck. De verzetsstrijder overleefde het concentratiekamp van Dachau en schreef in 1969 *Het boek der kampen*, een standaardwerk over de Duitse concentratie- en uitroeiingskampen. Wat zijn Wikipeidagisten niet vermeld, is dat Van Eck in de jaren 60 clandestiene naziporno schreef, onder pseudoniemen als Inge Liebkraft. Daarnaast was hij ook auteur van de *Jo Durand*-reeks, een pornoversie van een James Bond waarvan in Vlaanderen en Nederland eind jaren 60 wekelijks een half miljoen exemplaren werden verkocht.

Hoe dun de scheiding tussen porno en literatuur is, blijkt dan weer uit het familiebedrijf van Walter Soethoudt. Hij gaf pornoromans uit en schreef ook zelf verhalen. Zijn ouders hadden een boekhandel, waar de boeken uit de Soethoudt-stal onder de toonbank verkocht werden. De herkenbare witte, sobere omslag kwam er om de Belgische censuur te omzeilen. Soethoudt, die later de jeugdromans van Anthony Horowitz in

Je ziet veel stereotiepe onzin over ras, geaardheid en gender waar zelfs na een 'Hollywood wax' al je haar van gaat rechtstaan

Vlaanderen zou uitgeven, kon ook literaire schrijvers aan zich binden. Zo schreef Jef Geenaerts onder de schuilnaam Claus Trum de pornoroman *De fotograaf*, waarin de werkwoorden kieken en vogelen al eens verwisseld werden. Ook Freddy de Vree, Claude Krijgelmans en Heere Heeresma schreven porno voor Soethoudt. Een plan om Louis Paul Boon te laten meeschrijven aan een collectieve pornoroman mislukte, al bleef de naam van de schrijver wel als verkoopargument op de cover staan.

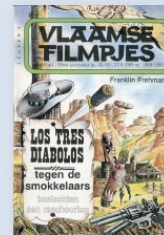
Anusje van alles

Uitgevers zoals Soethoudt velden haarfijn aan wat er leefde bij hun publiek. Wat populair was, kreeg sneller dan je 'kassa' kon zeggen een pornovariant. Zo bestaat er ook een seksparodie op *Suske & Wiske*, met titels die evenzeer altereren als het origineel. Van de Victoriaanse seksroman *Anusje van alles* tot *K-anaal der liefde* van Jug Me Bash (alias Claude Krijgelmans): om erotica te bedrijven zijn taalgrapjes blijkbaar even essentieel als een grondige kennis van de geslachtsdelen. Maar humor noch explicietere fotografie kon de vieze boekjes redden van de verpletterende concurrentie van de videohoek en later de dvd. Met de komst van het internet stortte ook de markt voor pornotijdschriften helemaal in. Het was het einde van een tijd waarin je moest fluisteren om aan je 'gerief' te geraken; voortaan gingen geduld en porno niet langer samen.

'Porno, pulp & literatuur' in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience loopt nog tot en met Valentijnsdag 2020. ★★★★★

Homo-erotische pornoromans waren uiterst zeldzaam in het Vlaanderen van de jaren 60.
© Collectie Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Franklin Frehman (aka Frank Van Dijk) haalde alle seks-scènes uit zijn pomowesterns om er brave Vlaamse Filmpjes van te maken. © Collectie Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Literair auteur Claude Krijgelmans kuste bij als pornograaf onder het pseudoniem Jug Me Bash. © Collectie Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience